

• FØROYA • SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 11.

Lýsingarprisur fyri petittreglu: 30 oyr. á forsiðuni, 20 oyr. á 3. og 4. síðu. Við stórra lýsingum fæst avsláttur í prisinum.

Tírsdag hin 14. mars 1933.

Kostar kr. 1,50 fjóðringsárið + Porto. Blaðið verður bilagt á posthúsum, brevvasvarnardeðum og skrivstovuni. Telf. 143.

7. árg.

Fiskivinnan og jørðin.

Nógv verður í hesum døgum skrivað, og nógv hefur verið skrivað um fiskivinnu okkara, tí *Føroyingar siggja nú einki annað enn sjógvín at vera og bliva frelsu teirra frá hungri og neyð.*

Føroyar eru eitt lítið land við ólagaligum veðurlagi og fátækari og kargari jørð, sum — afturat tí — ígjøgnum farnar tíðir er vorðin soleiðis stýrd, at hon fyrri ein stóran part, okkurt um eina helvt, er komin á einstakar hendur, og stendur skrivað sum ogn hin danska statsins, og hann reður úti eitt og alt fyri henni. —

Hin helvtin av jørð okkara, sum er fólksins ogn, er fyri mesta partin ov mikið sundurpelt, so mikið at fáur fær nakað **reiðiligt** gagn av henni.

Og tó at vit nú á døgum bara hoyra, at jørð okkara ikki gevur nakað og ikki loysir seg at fáast við, so bæði ognarmenn og bondur við stórum gørdum fara út at fiska, bæði til Íslands og Grønlands, so stendur tað fast, at jørð okkara kundi givið nógv meiri, enn hon gevur, um Føroyingar ikki høvdu gloymt hana burtur, ikki høvdu gloymt, at jørðin, hin tryggja ognin, altíð gevur honum sínar gávur, sum við **idni** og við **kærleika** til hennara leggur meggi sína í tað arbeiði, hon krevur av honum. — Men sjógvurin hevur tikið Føroyingsins hugsan, so hann hevur gloymt gomlu móður sína, jørðina. Men forsmáður kærleiki hevur seg á ein ella annan hátt, og nú letur móðir jørð bórni síni ganga fyrri vind og vág, tí nú hava tey brotið hjallin niður og bygt hann aftur úti á sjónum. — Men tó hennara er óndaligt, og hon situr nú og bíðar eftir, at bórni síni skulu taka hjallin, føra hann upp aftur á land og seta hann á ta gomlu grundina. —

»Ringt er at hava hjallin á sjónum«, sigur orðatakið, og satl er tað, at *sjógvurin er ikki álitismaður*. Góður vinur kann hann vera, men hann er sum ketta, ringt er kynið! Hann gevur góðar gávur, men áður tá veitst av tí, hevur hann tikið aftur við hinari hendi og tað í stórum, og ikki eiga vit í blindum at tveita okkum honum í føvningin og geva okkum upp til hansara við húð og hár, við kropp og sál. —

Hvørt oyra, sum skravast saman kann, og hvørt oyra, sum fæst kann til láns, og tað kemur upp í hundrad túsundir

Aðalfundur

í

SUDURSTREYMOYAR JAVNAÐARFELAG

verður sunnudagin 19. mars kl. 3 í húsi
HAVNAR ARBEIÐSMANNAFELAGS.

Nevndin.

av krónum, verður sett í skip, gomul og nýggj, oftast uttan vónir um nakrantíð at fáa rindað hesi stóru lán aftur. — Og so fer okkara besta fólk avstað; við havinum undir fót liggur tað og balist uppi við Íslands og Grønlands strendir. Innanbórðs í hesum smáu for-um, undir ringastu viðurskiftum til kropp og sál, liva teir eitt lív, sum ger teir gamlar fyrri tíðina. Og úrslitið?

Um alt gongur væl, og teir koma aftur við lívi og heilsu, verður úrslitið vónaligt fyri teir, og vit hoyra og siggja uppá prent, hvussu elendaligt tað er. — Fær tó eingin nakað úrslit, er eingin sum fær vinning av teirra stríði? — Spyrið, leita, og kanska tú finnur svar uppá spurningin — leita og hygg við báðum línunum eygum!!

Kundi tað nú ikki hugsast, at nakað av øllum teim **nógvu** túsundum varð sett í arbeiði hjá gomlu móður okkara, jørðini. — Fær út í hagan meðan hann liggur brúnur, einki uttan lyngur, kanska onkur grønur blettur her og har, neyvan sæst ein seyður ella hoyrist fuglaljóð. Einki tekin til mannahondina og hennara verk uttan torvgravir og kráir. Og kom sama veg nokur ár aftaná, tá menn hava tikið henda haga undir arbeiði og burtur úr hesum brúna lyngheiðum skapað grøn-ara bo, veitrandi akrar, epla- og rótaveltur, føði til menniskju og djór. — Okkara litla land hevur ikki ráð til at liggja í órókt, hvør biti av okkara jørð eigur at verða tikin undir røkt, undir kultur. Eingin, sum ikki er vorðin til stein í gomlum van-um og gamlari hugsan, kann avnøkta hetta, men eygu hansara sær munin og hjarta hansara fróðir seg við at siggja hesa umskiftan frá troystasleysari oyðimørk til grøna mork.

»Klæðið fjallið«, ljóðar røddin, og hon ljóðar eisini til okkum menniskju, eisini til okkum her í Føroyum.

Men hvussu skulu vit gera tað, hvussu skulu vit gera nakað, tá hvørt oyra fer til at byggja hjallin á sjónum?

Vit vildu fegin við hesum reglum biðið menn, sum hava

kunneika og vilja til at skriva um hesi evni, at seta fram sína hugsan um, hvat kann gerast her á landi viðvíkjandi spurninginum: *fiskivinna—jardabrúk.*

Nøkur orð til hr. J. Kallsoy.

Harra J. Kallsoy!

Tygum hava í grein tygara, stílað til harra J. Danbjørg, eitt og annað, sum vit halda treingir til andsvar. Svar okkara kemur nú aftaná og ikki sum »hali«, av tí at tað — meina vit — hóskar betur.

Tygum skriva: »Ja, men hvi herjar tú so fyrst á okkum sjálvstýrismenn? Hvi setur tú ikki skjóttin á teir, sum hava buktina og báðar endarnar, á tinar egnu partamenn í Danmark, teir sum hava haft ræðið í ríkinum í fleiri ár.« — Vit skulu ikki her nerta við spurningin: hvat hevur hin socialdemokratiske ríkisstjórnin gjørt her og har, men bara nerta við hetta eina: »Hvi setur tú ikki skjóttin á tinar egnu partamenn?« Vit hava her, í hesum blaði, roynt at siga sannleikan, og hava skrivað — uttan ótta — okkara hugsan um hesi viðurskifti. Og vit siga tað enn einaferð: Hvat vilja tygum, at vit skulu gera? Føroyingar, sjálvstýris- og sambandsmenn, venda sær við andstygd frá øllum, sum eitur socialdemokrati — í hvussu er blóðini — og tó vilja tit hava sondir frá hesum sama, sum tit vísa tykkara andstygd imóti. Hvat vilja tit, hvat meina tit? Kunna tygum og tit allir ikki fata, at hetta ikki ber til? Hvussu skulu vit, ein pinkulitil partur av Føroya fólk, gera nakað, hvussu skulu vit fara at bríga ríkisstjórnina, at hon stíllar seg kaddliga, tá umsóknir koma frá einum fólk, sum ikki hevur annað enn háðandi orð, tá talan er um tann flokk, sum henda stjórn hoyrir til og er sprottin út av. — Nei, vit skulu ikki seta skjóttin á teir, fyrr enn teir hava sýtt okkum okkara umsóknir, *aftaná at vit eru vorðnir partamenn teirra*. So leingi vit siga: »Burt við tykk-

um«, fáa vit svarið: »... við tykkum!« — tí sum tú rópar, so fært tú svarið aftur í andlitið! —

Vit vilja ógviliga fegin spyrja tygum, harra Kallsoy: Nær hava tygum frá okkara síðu høyrð ella lisið nakað, sum gevur tygum ella nokrum manni rætt til at siga: »Stovnið til flokk tykkara sum ein reinan føroyskan flokk!« — Hevur blaðið hetta — »Føroya Social-Demokrat« — síðan 1. novembur 1932 á nakran hátt sýnt seg sum danskur trædur? Hava vit ikki á ein og hvønn hátt sýnt okkara reina føroyska sinnalag? Sigdi okkum, hvat er tað tygum krevja av okkum afturat? Vit eru ikki bundnir av nokrum, og tann peningaligi stundningur, sum blaðið fekk, tá tað byrjaði, hevur ikki til dagin í dag á nakran vís verið ein ampi fyri okkum. —

At vit, sum socialdemokratar, standa tí danska sociala flokkinum næstir, nærri — beinleiðis — enn onglendingum ella tsýskum, er sjálvsagt, men har úti er tað komið, og vit kenna okkum sum eitt líð í tí stóra verðinsflokkinum. Hetta er stóða okkara.

At vit skulu »melda okkum út úr danska javnaðarflokkinum ...« og standa saman við sjálvstýrisflokkinum á tingi, tí at »hin danski javnaðarflokkurin andrór øllum føroyskum interessum«, mugu tygum ikki stilla okkum sum eina krevjan. Hin danski socialdemokratiske flokkurin, líka so lítið sum hitt danska fólk, ger ikki hetta, hitt danska fólk, andrór ikki okkara interessum, tað hóskar ikki. Hitt danska fólk vil ikki gera tað, um tað kennir okkara viðurskifti, *men tað er av Føroyingum sjálvum* fyllt við misfatan okkum viðvíkjandi, *tað hevur okkara føroyski partapolitikkur forvølt*, og eingin hevur verið forur fyrri, ella gjørt nakað vitugt fyri at rættleida í hesum føri.

Verið tí visir í, at hin føroyski socialdemokratiske flokkurin, og í hvussu er blað flokksins, stendur á reinari føroyskari grund, og vil av øllum alvi standa saman við teimum, sum arbeiða fyri Føroya landi og Føroya fólk. — Men vælvild elur vælvild, og andstygd elur andstygd, tað má ein og hvør vita, eisini sjálvstýrismenn. — Og vilja teir ikki rætta hondina frá sær móti socialdemokratum, kunna teir heldur ikki venta útrætta hond. — Vit vilja ikki endurnýggja og tala um mistøk frá farnum døgum, tað fer at

verða harvið, men vit halda ikki, at sjálvstýrisflokkurin hevur sýnt fatan av, at hin socialdemokratiske rorslan hevur nakran rætt til at liva og norast í Føroyum — og úrslitið er tí sum tað er. — Og tó at okkum ikki dámar at blaka við gróti eftir gomlum vinum, hava teir tíverri mangan sær sjálvum at takka fyrri bløkini — so er livsins gongd. —

Vinarliga
Bladstj.

„Kapitalisme“.

Harra L.-S. skrivur í »Dimmalætting« nr. 16, grein við oman fyrri standandi yvirskrift. Hevði harra L.-S. haft nevnt greinina »Forsvar for Kapitalismen«, so hevði yvirskriftin hóskað betur; tí harra L.-S. ættar við grein síni at forsvara kapitalismuna og kapitalistandan. Hann um tað. Tað kann væl vera, at tað kapitalistiska systemið hevur verið — og er — gott fyri hann, og so er tað einki at siga til, at hann roynir at forsvara tað. »Ein og hvør ber, sum honum roynist«, søgdu teir gomlu, og soleiðis eisini við okkum báðum, *men tað er tað kapitalistiska systemið* hevur verið til gagn fyrri meg og minar líkar, sum ikki eru foddir við gullposanum um hálsin. Hr. L.-S. heldur, at hann hevur ikki neyðugt — eins og teir kapitalistar, ið eg greiddi frá — »at træffe vidtløftige Beskyttelsesforanstaltninger for at kunne holde paa sin Værdigheden«. Tað kann væl vera, at so er; men mangur maður heldur ivaleyst, at orsokin til, at harra L.-S. pyntar sínar dansku greinir við týskum og latinskum orðum — kanska enskum og fronskum eisini — er »vidtløftige Beskyttelsesforanstaltninger for at holde paa Værdigheden«.

Elia hvi skrivur harra L.-S. »Den Forsyndelse begaar ellers kun de, der ikke har læst Marx paa Originalsproget«. Hetta er fyrri at vísa fólk, at hann dugir týskt mál. Slíkur rósar eingin sær av uttan hann, sum øse sig nedsaget til at træffe vidtløftige Beskyttelsesforanstaltninger for at kunne holde paa Værdigheden. Vit liva í einum kapitalistiskum landi, og tessvegna hava tey, sum fodd eru við gullposanum um hálsin, lært enskt og týskt mál, so tey kunna hava slíkt at rósa sær av. Men tey, sum av peningavánum hava ógnað sær kunneika, sum fátæk fólk eru áttistongd frá, kundu latið verið at rósa sær av slíkum; men tíbetur eru vit — um vit eru fátæk — »saa rigelig forsynet med sund Fornuft og humoristisk Sans, at vi ikke misunder de Personer, der ser sig nødsaget til at træffe vidtløftige Beskyttelsesforanstaltninger for at kunne holde paa Værdigheden. Dem trækker man paa Skuldrene ad«. Nakað annað er, at vit krevja tað kapitalistiska systemið burt-